

KONCERTNA POSLOVALNICA MARIBOR

1996

1946

Onstran besed in onstran sovraštva je glasba tista, ki tke pristne vezi med ljudmi. Glasba zavzema v naši materialistično usmerjeni družbi posebno mesto. Glasba je kot most, ki povezuje in plemeniti. Ljudje postanejo boljši in bolj odprti, obzorje dojemanja preseže merila lastnega jaza in okvire sveta, ki nas obdaja.

Človek se mi včasih zazdi kot vrvohodec, ki potrebuje vnaprej načrtano pot. Pravo pot pa mu lahko odpira le vzgoja...

(Sir Yehudi Menuhin, rojen 1916 - violinist, dirigent, filantrop in občan tega sveta).

Težko bi se našel kdo, ki ne bi pritrdil tem, sicer nekoliko plemenito privzdignjenim besedam po vsem svetu spoštovanega umetnika.

Dandanes smo pri vrednotenju te ali one umetnosti pogosto po nepotrebnem nekoliko zadržani in skopi. Skoraj sramujemo se zapisati Umetnost ali Glasba - mnogokrat pa bi bilo to potrebno ali vsaj zelo koristno. Sam bom besedam nadvse spoštovanega Sira Yehudija pritrdil še bolj in zapisal Glasba.

Kaj bi s tem hotel še izraziti?

Le to, da tisto, kar nam včasih para ušesa in živce, ni vse Glasba, oziroma natančneje, da je Glasba tisto, kar se je razvilo tekom 400-letnega vsesplošnega kulturnega življenja v Evropi. Govorim seveda o klasični ali z drugim izrazom umetniški glasbi. Svetu so jo dali in jo še dajejo skladatelji, posredovali so jo in jo še posredujejo umetniki vseh vrst, orkestri in dirigenti, pevci in zbori.

Toda vsi ti ljudje, ki iščejo pota do poslušalcev, bi le težko izpolnjevali svoje poslanstvo, ko ne bi bilo tudi drugih ljudi, ki jim to poslanstvo praktično omogočajo. Vedno so bili in še bodo glasbeni agenti in menežerji, posredovalci, organizatorji glasbenega življenja v širšem pomenu besede. In tako smo že pri letošnjem jubilarantu - Koncertni poslovalnici Maribor. Navada je, da ob jubilejih vseh mogočih institucij statistično zgrnemo njihovo dolgoletno delo. V primeru mariborske Koncertne poslovalnice je to lepo prikazano z razstavljenim materialom - s slikami, plakati, koncertnimi sporedi in tudi z drugimi zanimivimi dokumenti. Ko bomo to pregledali tudi v smislu nekega vrednotenja vseh koncertnih dogodkov skozi pretekla leta, bomo pravzaprav razmeroma

hitro prišli do sklepa: vse to koncertno življenje se je dogajalo zaradi mnogih umetniško pomembnih in uveljavljenih, domačih in tujih izvajalcev - solistov, ansamblov, orkestrrov in dirigentov. Njim gre zasluga, da je bilo in še je to življenje resnično vredno, pestro in bogato. In ob takšnem sklepu se moramo spomniti imena človeka, brez katerega si vsega omenjenega skoraj ne moremo predstavljati. Ferdo Filipič, zagreti ljubitelj glasbe, po svoji profesiji pa upravnik "Večera", je bil približno tri petine jubilejnih petdesetih let Koncertne poslovalnice resnični "spiritus agens" mariborskega koncertnega življenja. V navezi s podobnimi institucijami v Ljubljani, Zagrebu ali Beogradu mu je uspelo, da smo bili tudi v Mariboru deležni evropskega koncertnega dogajanja. Ne smemo pa pozabiti, da bi številni nepozabni koncertni dogodki šli mimo Maribora, če si Ferdo Filipič ne bi dobesedno zbrusil peta po Mariboru, da bi finančno realizacijo vendarle izpeljal. In če je organizacijsko potekalo vse kot po maslu, naj omenim še eno osebno lastnost Ferda Filipiča. Bil je očarljiv gostitelj vsem, ki so kdajkoli nastopili v tem našem Mariboru. Po njegovi smrti so vodstvo Koncertne poslovalnice Maribor prevzeli njegovi sodelavci, ki so zvesto sledili načelom, ki jih je začrtal gospod Filipič in uspeli ohraniti kvaliteto koncertnega dogajanja v mestu na zavidljivi ravni. Naš pozorni ljubitelj glasbe, ki bo ob razstavljenem gradivu obujal spomine na nekoč zdavnaj poslušane dogodke, bo gotovo opazil tudi "prav" mariborski festival - Festival baročne glasbe. Le-ta je zadnja leta v koraku s časom prerasel v Glasbeni september, ki predstavlja dobrodošlo popestritev sezonskega komorno-glasbenega ali simfoničnega glasbenega dogajanja.

Sir Yehudi je na koncu zaokrožil svoje glasbene poglede tudi s poudarkom na vzgoji kot nujno potrebni začrtani poti, nekako v smislu šola in Umetnost ali šola in Glasba. Če razpredamo dalje, gre za vzgojni načeli, o katerih so nekoč vneto razpravljali: vzgoja k umetnosti ali tudi vzgoja s pomočjo umetnosti. Pot vzgoje h glasbi lahko strnemo v preprost nasvet: "Dragi starši, pripeljite na ta ali oni koncert tudi svoje otroke". Pokažite jim, kako lahko tudi oni vedno znova in znova doživljajo "Srečne ure ob glasbi", v smislu znamenitega ciklusa davnih televizijskih predavanj oz. knjige Leonarda Bernsteina. Polnih dvoran z mnogimi mladimi obrazi so umetniki in prireditelji posebej veseli.

Te jubileju namenjene vrstice naj sklenem z željo, za katero upam, da ni le moja osebna: za doživljanje srečnih ur ob glasbi, torej za izvajanje in poslušanje raznih glasbenih zvrsti, imamo v Mariboru pravzaprav pet po velikosti in namembnosti različnih dvoran. Ne bom jih našteval, toda nobena teh dvoran - objektivno in pri piki vzeto, deloma ali kar v celoti, ne odgovarja standardom nekega, časa, v katerem živimo, primernega, normalnega koncertnega prizorišča. Da bi dosegli spremembe tudi na tem področju, pa je nujno, da dolgoročno gledano sodelujejo vsi, ki na nek način oblikujejo kulturno podobo Maribora.

Aleksander Lajovic

KONCERTNA POSLOVALNICA
GLASBENE MATICE V MARIBORU

DVA SIMFONIČNA KONCERTA

IZVAJATA
TRŽAŠKA FILHARMONIJA

VIOLIST
GIUSTO CAPPONI
DIRIGENT
JAKOV CIPCI

PONEDELJEK, DNE 16. MARČA 1946
ZAČETEK OB 15.30 (POL ŠTIRIH) IN 20. URI
DVORANA TD MARIBOR (UNION)

MARIBORSKA TISKARNA

SPORED:

Ob 15.30 uri (pol štirih):

- Dvořák:
Slovanski ples št. VIII in VI
- Smetana:
Vltava, simfonična pesnitev
- Bravničar:
Slovenska plesna burleska
- Rossini:
Wiljem Tell, predigra
- Fiorello:
Caprice
- Arnič:
Gozdovi pejejo, simfonična pesnitev

Ob 20 uri:

- Bravničar:
Slovenska plesna burleska
- Corelli:
La follia (za violo in orkester)
- Musorgskij:
Noč na Lisi gori
- Čajkovskij:
Simfonija št. V (Andante; Allegro con anima;
Andante cantabile; Allegro moderato; Andante
maestoso; Allegro vivace)

1996

1946

50 LET KONCERTNE POSLOVALNICE MARIBOR

18. marca 1946 je v Mariboru gostovala Tržaška filharmonija. Z dvema koncertoma - popoldne za mladino in zvečer za ostalo publiko - se je pričela bogata pot koncertnega življenja v Mariboru v organizaciji Koncertne poslovalnice.

V 50-tih letih je bilo 1288 koncertov, v to število pa niso zajeti koncerti zabavnega značaja. Gole številke, četudi na prvi pogled ugodne, niso vedno najbolj prikladne, da prikažejo neko dogajanje v pravi luči, tembolj, ker kulture res ne moremo meriti na vatle in tone potiskalnega papirja. Prikazane številke ne povedo nič o intenzivnosti, o kvaliteti našega koncertnega življenja, ne povedo prav ničesar o njegovem utripu in dihu.

Ko danes proslavljamo 50 let neprekinjenega in uspešnega dela te najstarejše poslovalnice v Sloveniji, pa moramo najprej omeniti ustanovitelja in neumornega vodjo, gospoda Ferda Filipiča, ki je z izredno ljubeznijo, požrtvovalnostjo in živahnostjo vodil to poslovalnico celih 32 let.

Ustanovitev naše kulturne organizacije je bila izredno pomembna za vsestranski kulturni razvoj Maribora, njegovega širšega območja in vse severovzhodne Slovenije. Prvi rezultati so se pokazali dokaj hitro. S posredovanjem kvalitetnih koncertnih prireditev se je kulturno življenje v Mariboru zelo razmahnilo in privabljal vedno več poslušalcev. Delovanje Koncertne poslovalnice pa je bilo pomembno tudi za nastanek številnih amaterskih glasbenih ansamblov in za nastanek orkestra Mariborske filharmonije leta 1950. Ta orkester je nato celih 15 let nosil težo programa in od leta 1954 imel tudi svoj abonmajski cikel. Koncertna poslovalnica je poleg simfoničnega ciklusa organizirala še vokalne, komorne in solistične koncerte. Tako se je Maribor kmalu

razvil v pomembno glasbeno središče, kamor so domači in tuji umetniki vedno znova radi prihajali. Po ukinitvi Mariborske filharmonije leta 1965 se je seveda pojavil velik problem - organizacija simfoničnih koncertov, ki pa so bili vedno tudi najbolj obiskani.

Tako v sezoni 1966/67 nastane prvi mešani abonmajski cikel, v katerega so vključeni simfonični, komorni in solistični koncerti. Število koncertov v abonmaju se je spreminjalo. V začetku jih je bilo 9, vendar se je zaradi velikega zanimanja publike število povečalo in doseglo tudi 16 koncertov v sezoni. Leta 1988 se je abonma razdelil v dva samostojna ciklusa, orkestrski in komorni.

Na pobudo dirigenta Uroša Lajovica in nekaterih zagnanih članov opernega orkestra so leta 1993 ponovno ustanovili Mariborsko filharmonijo, ki je prevzela težo orkestrskega abonmaja.

Ko ob 50-letnici pregledujemo delo, vidimo rezultate, ki so lahko v ponos tudi večjim mestom in kulturnim središčem, kot je Maribor. Koncertna poslovalnica je razširjala dejavnost na več področjih. Poleg abonmajev in izvenabonmajskih koncertov so bili leta 1967 v prekrasnem ambientu - Viteški dvorani mariborskega gradu - prvi baročni večeri, ki so nato na pobudo direktorja muzeja dr. Sergeja Vrišerja in čembalista Janka Šetinca prerasli v Festival baročne glasbe. Prvi festival je bil leta 1969. Ustanovitev baročnega ansambla Collegium musicum Maribor, v katerem so ves čas sodelovali prominentni glasbeniki, je zelo veliko pripomogla, da so se z umetniškimi vrednotami baročne glasbe seznanili ljubitelji glasbene umetnosti. Po 25-tih letih neprekinjenega organiziranja baročnega festivala se je na pobudo Janka Šetinca ta festival v glasbenem in prireditvenem smislu razširil in preimenoval v Glasbeni september.

Koncertna poslovalnica je svoje delovanje poleg rednih sezon razširila tudi na poletje - te prireditve segajo že v leto 1952, ko je bil na Rotovškem trgu večer opernih arij. Od leta 1979 je Koncertna poslovalnica pripravljala poletne prireditve neprekinjeno. Programi teh prireditev so bili ves čas zelo pestri, poleg koncertov so bile vključene tudi folklorne skupine, dramski programi, jazz in zabavne prireditve. Z ustanovitvijo Kulturno-prireditvenega centra Narodni dom leta 1992, katerega sestavni del je Koncertna poslovalnica, so poletne prireditve prerasle v Festival Lent.

Posebna oblika pridobivanja občinstva je bil leta 1975 začetni ciklus popularnih koncertov. Koncertna poslovalnica si je vsa leta prizadevala najti stike tudi s tistim krogom mariborskega občinstva, ki ni zahajalo na koncertne prireditve. Preko sindikata je začela s pomočjo organizatorjev kulturnega življenja v delovnih organizacijah prirejati posebne koncerte, ki jih je poimenovala popularni koncerti. Programi so bili sestavljeni iz lažje dojemljive in popularne operne, solistične, vokalne in simfonične literature. Odmev pa je bil zelo različen. Po nekajletnih izkušnjah se je pokazalo, da je tako imenovana prevzgoja odraslih poslušalcev skoraj iluzorna in da se največ pridobi v razvoju in sistematični glasbeni vzgoji otrok.

Koncertna poslovalnica je že zelo zgodaj uvedla komentirane koncerte za mladino (od leta 1954 dalje) in tako je raslo tudi število mladih poslušalcev na večernih koncertih. Zasluga prof. Aleksandra Lajovica in Ferda Filipiča je, da je bila leta 1965 v Mariboru ustanovljena Glasbena mladina. V tesni povezavi programov sta tako obe organizaciji pridobili velik krog mladih poslušalcev in jim nudili dobre izvedbe klasičnega koncertnega repertoarja.

Koncertna poslovalnica je bila poleg koncertov, ki jih je organizirala v Mariboru, tudi soustanoviteljica Festivala komorne glasbe 20. stoletja v Radencih, prirejala je izlete na koncerte v Zagreb, Ljubljano, Pulo in Verono.

V času petdesetletnega delovanja je Koncertna poslovalnica omogočila ne samo Mariboru, temveč tudi njegovi širši regiji spoznavanje mnogih najpomembnejših domačih in tujih glasbenih stvaritev v interpretaciji številnih, med temi tudi najboljših svetovnih glasbenih ansamblov, dirigentov in solistov.

S tem je Maribor zelo kvalitetno izpopolnil svojo kulturno podobo in prevzel pomembno poslanstvo, ki ga zavezuje tudi v bodoče.

Metka Čurman

NARODNI DOM MARIBOR
KONCERTNA POSLOVALNICA
RADIO MARIBOR
SNG MARIBOR

6. ABONMAJSKI KONCERT - CIKLUS
"MARIBORSKA FILHARMONIJA"

**SIMFONIČNI ORKESTER
MARIBORSKE FILHARMONIJE**

Solistka:

**Dubravka Tomšič - Srebotnjak, klavir
Dirigent: Nikolaj Aleksejev**

Koncertni mojster: Vita Gregorc - Rošker

Maribor, petek, 12. aprila 1996, ob 19.30 v Unionu

1996

1946

S p o r e d :

Marjan Kozina:

BELA KRAJINA

Sergej Rahmaninov:

KONCET ZA KLAVIR IN
ORKESTER v c-molu, št. 2, op. 18
- Moderato
- Adagio sostenuto
- Allegro scherzando

*****

Antonin Dvorak:

SIMFONIJA št. 9 v e-molu, op. 95
(IZ NOVEGA SVETA)
- Adagio - Allegro molto
- Largo
- Scherzo
- Allegro con fuoco

Marjan Kozina (1907-1966) je študiral glasbo v Ljubljani, na Dunaju in v Pragi. Pred drugo svetovno vojno je bil nekaj let direktor šole Glasbene matice v Mariboru. Tik pred vojno in še nekaj let po njej je bil docent na Akademiji za glasbo v Beogradu. Nato je bil upravnik Slovenske filharmonije ter izredni profesor za kompozicijo na Ljubljanski akademiji. Postal je tudi redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Kot skladatelj je bil pravzaprav izrazit homofonik, njegova melodika se močno naslanja na melodiko govora, pa tudi na folklorne elemente. Bela Krajina je tretje delo iz cikla štirih simfoničnih pesnitev na tematiko NOB. Skladba je tridelna, polna vedrine in veselja, pri čemer nam z naslonom na

Dve veliki glasbeni osebnosti sta na začetku 20. stoletja zaznamovali rusko glasbo - Sergej Rahmaninov in Aleksander Skrjabin.

Rahmaninov (1873 - 1943) je izšel iz ruske romantike Čajkovskega in drugih, v klavirski glasbi celo iz Chopina in Liszta. Skrjabin, ki so mu rekli tudi ruski Chopin, pa je ubiral drugačne, moderne korake, kot pravzaprav vsa evropska glasba tistega časa. Rahmaninov je bil okrog leta 1900 kot pianist, dirigent in skladatelj glasbeno dokončno izoblikovan. Cenili so ga kot virtuoznega, izrazno močnega, natančnega pianista, enako cenjen je bil tudi kot operni dirigent. Kot skladatelj je bil sicer znan predvsem po svoji klavirski glasbi, svetovno slavo pa je dosegel ravno s svojim drugim koncertom za klavir in orkester v c-molu opus 18. Koncert je bil pisan leta 1901. Prvič ga je izvedel skladatelj sam na filharmoničnem koncertu v Moskvi. Tekom let sta temu koncertu sledila še dva, vsi trije pa imajo skupne poteze: masivna akordika, ki terja veliko fizično moč, se izmenjuje z izredno virtuoznimi odstavki. Ti se znova in znova umaknejo široko zastavljenim spevnim in dopadljivim, vendar ne banalnim melodijam - celoto pa preveva neka tipična rahmaninovska melanholija. Značilnost njegovega klavirskega stavka je tudi v žuboreči, muzikalno izredno domiselni figuraciji v levi roki - pravzaprav trd oreh in preizkusni kamen za vse, tudi današnje interprete. Rahmaninov je po oktobrski revoluciji povsem legalno odšel na turnejo po Skandinaviji. V domovino se ni več vrnil. Nastanil se je v ZDA in se posvetil samo koncertiranju. Bil je eden izmed zelo cenjenih velikih pianistov. Pred leti so našli mnogo posnetkov njegove glasbe, ki jo je sam izvajal. Tehnično nekoliko prečiščene plošče so bile prava senzacija za ljubitelje glasbe. So pa tudi dragocen dokument o tem, kako odličen pianist je bil Sergej Rahmaninov.

Antonín Dvořák (1841-1904) je bil na koncu 90-tih let prejšnjega stoletja kot skladatelj in dirigent ena izmed znamenitih osebnosti glasbenega sveta v Evropi in Ameriki. V Ameriko ga je povabila koncem leta 1892 ustanoviteljica ameriškega nacionalnega konzervatorija J. M. Thurber, kot umetniškega vodjo ustanove, kot učitelja kompozicije ter dirigenta orkestra. Po začetnem oklevanju je Dvořák povabilo sprejel. V New Yorku in Ameriki pa se pravzaprav ni znašel, toda

kljub temu je po "dvořákovsko" komponiral. Prvi zapiski za novo simfonijo so nastali že decembra 1892, celotna partitura je bila gotova v začetku maja 1893. Oktobra so sledili nekateri popravki, predpremiera in premiera pa sta bili 15. in 16. decembra 1893 v Carnegie Music Hallu. Newyorškim filharmonikom je dirigiral Anton Seidel. Po odmevih v tisku je bila simfonija prava senzacija. Že na premieri je imela simfonija tudi ime "Iz novega sveta". To poimenovanje in vsebina simfonije sta povzročila ugibanje, ali je to skladba, ki naj bi postala kažipot do ameriškega nacionalnega glasbenega izraza. Presojevalci dela so takšne odmeve zanimali. Pisali so sicer o odmevih na nekatere indijanske in črnske pesmi, ob tem pa so si bili precej enotni: v kolikor so takšni odmevi prisotni, gre pri tem za razširjenje in poglobitev osebnega stila skladatelja in ne za nekakšen poskus, ustvariti tipično oziroma izvirno ameriško glasbo. Približno tako je tudi Dvořák osebno rekel: "Napisal sem sicer simfonijo, ki je Ameriko razburila, vendar to je in bo za vedno češka glasba". In kot takšno jo poslušamo tudi še danes, kot simfonijo enega izmed velikih simfonikov izzvenevajočega 19. stoletja.

Napovedujemo:

Četrtek, 25. aprila 1996, ob 19.30 v Kazinski dvorani

5. abonmajski koncert komornega ciklusa

GODALNI KVARTET SEIFERT (Avstrija)

Spored: J. Haydn, A. von Webern, W. A. Mozart, A. Dvořák

Petek, 10. maja 1996, ob 19.30 v Unionski dvorani

7. abonmajski koncert ciklusa Mariborska filharmonija

SIMFONIČNI ORKESTER MARIBORSKE FILHARMONIJE

Dirigent: RICHARD EDLINGER

Solistka: MIHAELA URSULEAZA, klavir

Spored: J. Sibelius - Uvertura "Karelia", op. 10,

M. Ravel - 1. klavirski koncert v G-duru,

L. van Beethoven - Simfonija št. 4 v B-duru, op. 60

VLJUDNO VABLJENI!

POKROVITELJI KONCERTA:

POHORJE - PODJETJE ZA ZDRAVSTVO, TURIZEM IN REKREACIJO
VEČER MARIBOR

DRAVSKA TISKARNA

PTUJSKA TISKARNA

KINEMATOGRAFI MARIBOR

VINAG MARIBOR

CVETLIČARNA ZVONKA

PLESNA ŠOLA PINGI

UREDILA: METKA ČURMAN

GRAFIČNO OBLIKOVANJE: DIDIE ŠENEKAR - DI DESIGN

TISK: DRAVSKA TISKARNA

KONCERTNA POSLOVALNICA MARIBOR

1946 1996

